

կղզին առաջուց զգալի կերպով աւելի ընդարձակ էր, և ծովու երեսէն շատ աւելի բարձր՝ քան այժմեան վիճակին մէջ։ Մ'արդ-կանցմէ երեսի վրայ թողուած և քանդիչ հեղեղներու տարե-րաց փնասուց ենթակայ, երթալով օրէ օր կը փոքրկանայ, և քա-րերն անգամ ջրոյ մէջ հետզհետէ կ'անհետանան։ Այս կղզւոյն մէջ անթիւ բազմութիւն թռչնոց կը գտնուի, որոնց կուով թանձր ծածկուած է։

Զրլտըր ծովակէն ոչ այնքան հեռի (10 վերսդ), կը գտնուի խօ-սաբին մեծ լիճը, որոյ տարածութիւնն է 25 քառակուսի վերսդ․ արեւելեան կողմը շղթայակալ լեռանց հետ միացած է։ Այլ շատ զարմանալի է, որ բնաւ կենդանի էակի նշան չունի և մէջը թռ-ղուած ձկներն անգամ արագ անհետացան։ Այս կղզւոյս հիւսի-սային կողմը՝ ուր ջուրն աւելի խոր է, գրեթէ 10 ձուածե արհես-տական կղզիք կան, որք հազիւ ջրոյ երեսը կ'երևին, և դալարով ծածկուած են։ Այս կղզեաց ժողովն ալ նոյնպէս ջրաբնակ մարդ-կան բնակելու ծառայած է։ Հիմա բազմութիւն բազից կը գրտ-նուի անդ․ և անոնց հաւկիթներն շրջաբնակ Հայք կը ժողովեն, վասն զի Տաճիկք չեն դաշիր անոնց, և բնաւ չեն ջնջուիր, վասն զի ինչպէս ծանօթ է, շատ բազմութեամբ հաւկիթ կ'ածեն, (իւրաքանչիւրն մինչև 30 հատ)․ և հետզհետէ առնուածներուն տեղ նոր կը հասցընեն։

Յ՝ Աւսլանտ Շաբաթաթերթէ

ՓՈՔՐԻԿ ՍԱՎՈՅՍՅԻՆ

Այ խեղճ տըղայ, ել և գընա փրանկիա,
ի՞նչ օգուտ սէրս, երբոր աղքատ մնացի ես,
Երջանկութիւն հեռու տեղ է, հոս՝ վիշտ կայ.
Գընա տըղաս, բաղդըդ անշուշտ կը շինես։

Քանի որ կաթս քեզ կը լինէր բաւական,
Քանի որ ես կարող էի աշխատել,
Քու մի ժըպիտդ մօրըդ էր բաղդ անասման.
Ոք չէր կարող ինձ այն առենը ասել.
« Մի՛ համբուրել այդ քոյ սիրուն երեխայն »։

Արդ՝ ես այրի․ դժս, շէնութիւնըս կորան.
Հիւանդ, տըխուր՝ որոյ դիմեմ ես պիտի

Քեզի համար . աղքատներէն ի՞նչ մուրամ :
Թող խեղճ մարիկդ , փոքրիկ մանկիկ Սափոյի ,
Ե՛լ և գընա Տիրոջ ցուցած քեզ ճամբան :

Որչափ հեռուն լինիս , յիշէ քաշուած տունս ,
Եկ , այնոր մէջ , վերջին անգամ մօրըդ գիրկ .
Ա՛ռ մայրենի իմ գրրկախառն օրհնութիւնս .
Օրհնութեան տեղ մի ջերմ համբոյրն է հերիք :

Տես այն կաղնին , որ հոն՝ հեռուն է կանգնած .
Մի՛նչեւ այն տեղ կարնամ գնալու ես քու հետ .
Անտի հայրիկդ , չորս տարի է որ , գընաց .
Ես կը սպասեմ ի գո՛ւր նորա դարձին յետ :

Թէ հոս լինէր , կ'առաջնորդէր քեզ տըղաս ,
Քու բաժանումդ ինձ չէր լինել այսպէս ծանր .
Տաօը տարուան դեռ դուն չըկաս , այլ կ'երթաս .
Աղօթելէ զատ ի՞նչ կարնամ քեզ համար :

Ի՞նչ կ'անես դուն , թէ Աստուած քեզ չըպահէ ,
Չարերուն մէջ , — որք յաշխարհիս խիստ շատ կան , —
Մ'արիկդ քովդ չէ որ՝ համբերել խըրատէ .
Ա՛խ ինչ դժժար հաց չունենալս՝ որ քեզ տամ :

Այլ ի՞նչ անենք . թող Աստուծոյ կամք լինին .
Բայց դուն մի՛ լար իմ սիրական աղանիս .
Գոհ ցըցուր քեզ մեծամեծաց մօտ շեմին .
— Թերեւս յիշես երբեմն մարիկդ , գորովիս . —
Այլ չէն երգէ որ՝ հարուստներն ախորժին :

Երգէ՛ . քանի որ դառնացած չէ քու կեանքդ .
Մ'ուկիկդ հետդ առ , և ճամբորդի փոքր ծըրար .
Կըրկնէ երգերն , որոնք մայրիկդ որորանքդ
Տատանելով , երգէր մեղմիկ սիրաբար :

Թէ առաջուան ունենայի ոյժս վըրաս ,
Չեռքէդ բռնած հետըդ ես ինքս կու գայի .
Այլ իմ օրերս համրուած են արդ , տըղատ ,
Ճանապարհին՝ դուցէ մահըն ինձ հասնի .
Բայց ես կ'ուզեմ մեռնիլ ուր որ եմ ծընած :

Արդ այս վերջին խըրատս արա՛ լաւ մըտիկ
Որ՝ Աստուած քեզ իւր երեսէն չի ձրգէ .
Միշտ գոհ եղիր երբոր կու տան քեզ հացիկ .
Յանուն Տիրոջ, մեծամեծներն աղաչէ .
— Հօրըդ խօսք է, — Բարով երթաս , երջանիկ :

Արեն մըտաւ մօտի լերանց յետի դին .
Մայրը ասաց . « Հարկ է որդեակ բաժնուել » .
Կաղնեաց ներքև կ'երթայր տըղայն առանձին .
Մերթ կը դառնայր . այլ չէր իշխել արտառուել :

« Անօթի եմ, ո՛վ անցորդներ , օգնութի՛ւն .
Կը տեղայ ձիւնն , բոլոր գետինն է սառած .
Ես կը դողամ, հով է , եղաւ իրիկուն .
Ծածկոյթ չունիմ որ՝ տեղ մ' քաշուիմ կըզկըզած .

Ձեր պալատներ հազար բարեօք են լեցուն ,
Շեմին վրայ ես ծունր դըրած կ'աղաչեմ .
Քրչիկ մի բան սուէք աղքատ , խեղճ տըղուն ,
Փղբրիկ դըրամ , ինձ բաւական է արդէն :

Ինձ ասացին որ՝ կը գըտնես փարիզ հաց ,
Մեծամեծներն աղքատներուն միշտ կ'օգնեն ,
Կը պատմէին այդ ի մէջ մեր անտառաց .
Արդ՝ ես աղքատ , գէպ ի ձեզ ձեռք կը պարզեմ :

Տուէք դուք ինձ սակաւիկ մի ուտելու .
Հրաման արէք , կը վազեմ ես , ուր ուզէք .
Դողդոջ ձայնիւրս պատրաստ եմ երգելու ,
Եթէ հաճոյ կը լինին ձեզ իմին երգք :

Ո՛վ , չեն լըսել , արագ կ'անցնի ու կ'երթայ
Լըմնցընել ցորեկի տօնն՝ իրիկուն .
Կը լըսուին չէն ուրախ ձայները ահա .
Մինչ դեռ հարկ է ինձ ապաստան գիշերոյն ,
Մըտնալ ձրգուած այս խըղիս մէջ բացակայ :

Ահ, երբ արդեօք հայրենի տունս կհասըանդ
Պիտի գըտնամ: Բհ տուէք ինձ իմ խըրճիթ,
Յերեկոյին հորցած պանիրն իբր ակրատ,
Յետ որոյ մեք կ'աղօթէինք սիրտ ի թինդ,
Յուսալով որ՝ չեմք մընար միշտ տաքաբաղդ:

Ախ իմ մարիկս, դուն ասացիր « Երջանիկ
լինիս որդիս, և շուտ դարձիր տուն առ մեզ ».
Աւանդ, թէ որ այս տեղ մեռնիմ դեռ փոքրիկ,
Զըկարնալով ոչ մի ընծայ բերել քեզ:

Այլ ոչ. պէտք չէ մեռնիմ այսպէս ես տըղայ.
Սիրտըս կ'ասէ « մի՛ լըքանիր, եղիր քաջ ».
Ի զո՛ւր յոյսեր, ո՛վ իմ վերաս կը գըլծայ.
Մուկիկս քաղցած, ահա մեռաւ իմ առաջ »:

Տըկարացած, գըլուխն դըրաւ գետնին՝ վար.
Զիւնն տեղալով ծածկեց մարմնոյն կէսն՝ յոգնած.
Զինք արթընցուց մի մեղմիկ ձայն հողմավար,
« Ելիր, կ'ասէր, որ չըսառիս աստ թըմրած ».

« Թող առ մեզ դայ ապաստանի խեղճ անտունն,
» Լալ պէտքը չէ », հովին մէջէն կը լրսուէր -
» Զ'ի վտանգի պէտք է մենք տանք օգնութիւն,
» Մեր զաւակունք են որբ տըղայքը՝ անտէր »:

Սըգահանդերձ երկու կանայք էին քոփն.
Նա՛ հպատակ նոցա ձայնին կանգնեցաւ,
Նախ շըփոթած, ապա փայլուն տեսնալով
վարդարանի արծըթէ խաչն, սիրտ առաւ
Ու գընաց հետերն, երեսը խաչ հանելով:

Պ. Ա. ԳԻՐԱՐՈ (Guiraud)

Թարգ. Հ. Բ. ՔՈՒՏԵՆԵՐԵԱՆ

